

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ Ι.Ε.Π.

ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ PISA 2015

Τα αποτελέσματα της έρευνας PISA 2015, που μόλις ανακοινώθηκαν, αν και αποτυπώνουν μια ελάχιστη μόνο μεταβολή των επιδόσεων των Ελλήνων μαθητών, αξίζουν προσοχής.

Πράγματι, ως προς το κύριο αντικείμενό της, δηλαδή τις φυσικές επιστήμες, η έρευνα φέρνει την Ελλάδα το 2015 στην 32η θέση ανάμεσα στις 35 χώρες του ΟΟΣΑ (ενώ το 2006 βρισκόταν στην 28η, αλλά μεταξύ 30 μόνο χωρών). Αντίστοιχη είναι η θέση της χώρας και σε σχέση με τα δύο άλλα αντικείμενα που εξετάστηκαν μόνο δευτερευόντως (32η στα μαθηματικά και 31η στην κατανόηση κειμένου).

Τα αποτελέσματα αυτά δεν αποτυπώνουν την ποιότητα της ελληνικής εκπαίδευσης, αποτελούν ωστόσο ενδείξεις ορισμένων τάσεων και επομένως την ευκαιρία ψύχραιμης εξέτασης πλευρών της σχολικής μας εκπαίδευσης, στην οποία αποσκοπούν και οι παρακάτω επισημάνσεις:

- Τα αποτελέσματα που ανακοινώθηκαν δεν αφορούν την περίοδο της τρέχουσας εκπαιδευτικής πολιτικής και επομένως δεν αποτυπώνουν τις αλλαγές που έχουν ήδη εισαχθεί στο σχολείο με περυσινές και φετινές ρυθμίσεις — ρυθμίσεις που εστιάζουν αρχικά στην πρωτοβάθμια και γυμνασιακή εκπαίδευση και θα αποτυπωθούν έτσι σε ένα διάστημα πενταετίας ή και δεκαετίας.
- Τα χρόνια που προηγήθηκαν δεν υπήρξε καμία εκπαιδευτική πρωτοβουλία ως προς τη στοχευμένη καλλιέργεια ικανοτήτων, την εμπέδωση των οποίων αξιολογεί το PISA κι έτσι η έρευνα του 2015 δεν θα μπορούσε να καταγράψει ουσιαστικές μεταβολές.
- Η γενικά σκεπτικιστική στάση φορέων της εκπαίδευσης απέναντι στη σκοπιμότητα, την αξιοπιστία αλλά και τις συνέπειες της αξιολόγησης που συνεπάγεται το PISA είχε επιβαρύνει αρνητικά το κλίμα εντός του οποίου διεξήχθη το τεστ του 2015, με ανάλογες συνέπειες στα αποτελέσματα των μαθητών.
- Τα τεστ του PISA δεν αποτυπώνουν παρά μόνο την επίδοση σχετικά με συγκεκριμένες δεξιότητες και μορφές γνώσης που, όπως γνωρίζουμε, διαφέρουν (ενδεχομένως και ριζικά) από μορφές γνώσης και ικανότητες που καλλιεργούνται στο ελληνικό σχολείο και είναι από συγκεκριμένη σκοπιά πολύτιμες. Τα αποτελέσματα δεν μπορούν επομένως να ερμηνευτούν ως συγκριτική αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, καθώς οι κοινωνίες και τα πολιτισμικά περιβάλλοντα των χωρών που συμμετέχουν διαφέρουν σημαντικά, όπως και οι μορφωτικές τους προτεραιότητες.
- Η αξία, ωστόσο, κάποιων από τις διαστάσεις της γνώσης και των ικανοτήτων που αξιολογεί το PISA θα πρέπει να επανεξεταστεί από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς είναι όντως κρίσιμες, ιδιαίτερα για τη συμμετοχή των αυριανών πολιτών στη σύγχρονη κοινωνία.

Θα πρέπει επομένως αντίστοιχες πρόνοιες να ληφθούν σχετικά με τα προγράμματα σπουδών, τα βιβλία, τις διαδικασίες μάθησης και την αξιολόγησή τους.

- Οι γνωστικές αυτές διαστάσεις αναφέρονται (κατά μια πρώτη προσέγγιση) πρωτίστως:
 - στις εφαρμογές που συνδέονται με τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες,
 - στη διατύπωση ερωτημάτων και υποθέσεων καθώς και την αναζήτηση λύσεων σε προβλήματα ως θεμελιώδους άξονα των επιστημών,
 - στην ικανότητα δημιουργικής εφαρμογής και όχι απλής αναπαραγωγής θεωρητικών γνώσεων,
 - στην καλλιέργεια της ερευνητικής και επινοητικής ευφυΐας,
 - και προπάντων στην πραγματική και κριτική κατανόηση κειμένων.

Ήδη η τελευταία επισήμανση θίγει ένα ζήτημα που διαπερνά όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και όλα τα γνωστικά αντικείμενα, σφραγίζει δε τις αδυναμίες του ελληνικού σχολείου. Κι αυτό ενόψει κοινωνικών διεργασιών, εντός των οποίων αμφισβητείται η δυνατότητα κρίσης και επικοινωνίας, διαβούλευσης και επιχειρηματολογίας, των θεμελιωδών δηλαδή αρχών μιας δημοκρατικής κοινωνίας που προϋποθέτει πολίτες με κατανοητική και κριτική ικανότητα.

Στην ανάλυση των στατιστικών δεδομένων που προέρχονται από το PISA έχει ήδη παλαιότερα επισημανθεί, πως τα ελληνικά αποτελέσματα χαρακτηρίζονται από πολύ μεγάλη διαφορά ανάμεσα στις υψηλές και χαμηλές επιδόσεις με τις τελευταίες να είναι η κύρια πηγή χαμηλότερης κατάταξης της χώρας. Η επισήμανση αυτή θέτει εκ νέου το θέμα της ουσιαστικής εξίσωσης των όρων εκπαίδευσης καθώς και της ενίσχυσης των κοινωνικά ασθενέστερων και ευάλωτων ομάδων, που αποτελεί και προτεραιότητα της πολιτείας.

Το Ι.Ε.Π., αφού μελετήσει διεξοδικότερα τα αποτελέσματα του PISA αλλά και συναφών ερευνών, θα καταθέσει, συμπληρωματικά με τις μέχρι τώρα προτάσεις του προς το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, σχέδιο πρωτοβουλιών για την ουσιαστική αναβάθμιση της καλλιέργειας αυτών των ικανοτήτων.

ο Πρόεδρος του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γεράσιμος Κουζέλης